

Repertoriu de perspectivă

Teatrul este cel mai potrivit domeniu de activitate intelectuală în care o planificare, gândită în spirit științific, de adîncă seriozitate și răspundere, se poate solda cu rezultate optime. Ca să ne convingem de adevăr, să ne întrebăm: ce element neprevăzut ar putea interveni ca să zădărnicească un plan de perspectivă — de cinci ani, să zicem, — un plan în care teatrul își organizează, din timp și temeinic, activitatea? Apariția unor lucrări originale de excepțională valoare? Ar fi singurul accident, fiindcă ar obliga la o revizuire urgentă a dispozitivului strategic — dar cît îl dorim. În rest, teatrul beneficiază — față de film, de pildă — de rezerva inepuizabilă a dramaturgiei clasice, națională și universală, tezaur permanent de realizări artistice exemplare. Un plan, deci, de perspectivă, poate și trebuie alcătuit, din cîteva temeuri ce ni se par evidente. Un teatru care știe de astăzi ce piese clasice va pune în scenă peste două sau trei stagiuni are posibilitatea să-și aleagă, din vreme, pentru fiecare lucrare la care s-a oprit, cel mai indicat director de scenă, cel mai bine ales, pentru textul respectiv.

Un regizor care știe, pertinentamente, ce dramă sau comedie va ridica la verticala scenei, peste doi sau trei ani, are posibilitatea unui studiu profund al lucrării ce i-a fost atribuită și răgazul necesar să mediteze, fără grabă și presiune, asupra modalității artistice, asupra metaforei în care va exprima spectacolul. Improvizatia, diletantismul, inspirațiile de moment sau aventura artistică își vor găsi, în acest chip, un loc tot mai incomod pe scenele noastre. Un regizor care își gîndește cu seriozitate optica viitoarei sale reprezentări nu va mai fi silit să-și încropească distribuții în-țimplătoare, ci va putea să-și declare opțiunile, pentru fiecare rol, pe baza unei meditații îndelungate, verificată de practica de fiecare zi a co-

lectivului teatral în mijlocul căruia trăiește, înăuntrul căruia se produc, seară de seară, evoluții și surprize. De asemeni, un regizor care știe că peste două sau trei stagioni va pune în scenă Hamlet sau Don Carlos, se poate decide, pe baza unui timp de reflecție binevenit, asupra echipei pe care și-o alcătuiește pentru spectacolul în cauză. Se poate opri la decoratorul cel mai nimerit, la costumierul cel mai bine ales, la compozitorul cel mai potrivit să realizeze ilustrația muzicală, după cum, în ipoteza că opera respectivă nu beneficiază de o traducere literară și scenică de mîna întâi, va avea la îndemînă mijloacele necesare ca să inspire o nouă tălmăcire. Mai ales acest capitol, al traducerilor, se află la ora actuală, la noi, în suferință. Cînd tălmăcirea are un nivel literar remarcabil dar nu e scenică, face actorilor dificultăți la rostire, și cînd e scenică, de expresie fluentă, păcătuiește din punct de vedere literar.

Un teatru care și-a planificat, în chip riguros, activitatea, care știe ce va juca în următorii cinci ani, are posibilitatea, și e obligat s-o folosească, de a revedea traducerile de care dispune — tălmăcirile teatrale se perimă cu o iuțală vertiginoasă — chemat, în ipoteză că versiunile pe care le are la îndemînă nu sînt corespunzătoare, să comande, condeielor autorizate, tălmăcirii noi. În treacăt fie spus, aceste condeie autorizate sînt ale dramaturgilor, în primul rînd, fiindcă numai un om de teatru verificat cunoaște limbaul scenei și tainele lui. O planificare pîrtînd o puternică încărcătură de răspundere politică și artistică poate da actorilor un program de viață. Interpreții noștri nu se cade să fie ținuți într-un climat de incertitudine. E nefiresc și nedrept ca un actor să nu știe la începutul unei stagioni ce va juca în lunile care urmează și să trăiască sub regimul lui „ce pică”. Un actor, fie că e un venerabil artist cu o lungă practică la activul său, fie că e vorba de un tînar ce abia își începe viața artistică, trebuie să cunoască din timp și cu multă vreme înainte, ce va interpreta pentru ca să aibă liniștea calendaristică și morală în care să-și conceapă rolul. Oricum, sistemul introducerii unui interpret „peste noapte” într-un spectacol este inadmisibil — orice argumente s-ar aduce — și se cuvine abandonat. Am dat doar cîteva argumente care justifică și impun repertoriul de perspectivă, introducerea în teatrele noastre a unei planificări care să aibă la temelia ei cîteva atribute, fără de care nu se poate face artă: seriozitate, perseverență, studiu, spirit științific, responsabilitate politică.

Teatrul nostru are astăzi toate posibilitățile să se conformeze acestor atribute ce ne somează cu accentul lor de urgență.

